C/2024/6830

29.11.2024

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 21ης Οκτωβρίου 2024

σχετικά με την οικονομική και δημοσιονομική πολιτική, την πολιτική απασχόλησης και τη διαρθρωτική πολιτική της Ρουμανίας

(C/2024/6830)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου [1], και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών [2], και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [3], με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας («μηχανισμός»), άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, η οποία συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την Ένωση. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, ο μηχανισμός συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ιδίως μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και για να καταστούν οι οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές.. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της Ένωσης και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

(2) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [4] («κανονισμός REPowerEU»), ο οποίος εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στη σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της Ένωσης από τις εισαγωγές ρωσικών ορυκτών καυσίμων. Με τον τρόπο αυτόν θα βοηθήσει να επιτευχθεί ενεργειακή ασφάλεια και να διαφοροποιηθεί ο ενεργειακός εφοδιασμός της Ένωσης, ενώ παράλληλα θα αυξήσει την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις

[1] ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
[2] ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
[3] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
[4] Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Η Ρουμανία πρόσθεσε ένα νέο κεφάλαιο για το REPowerEU στο οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο τη χρηματοδότηση καίριων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU.

(3) Στις 16 Μαρτίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030», με σκοπό την τεκμηρίωση των αποφάσεων πολιτικής και τη δημιουργία των συνθηκών-πλαισίου για την ενίσχυση της ανάπτυξης. Η ανακοίνωση πλαισιώνει την ανταγωνιστικότητα με βάση εννέα αλληλοενισχυόμενους κινητήριους μοχλούς. Μεταξύ αυτών των κινητήριων μοχλών, η πρόσβαση σε ιδιωτικά κεφάλαια, η έρευνα και η καινοτομία, η εκπαίδευση και οι δεξιότητες καθώς και μια λειτουργική ενιαία αγορά αναδεικνύονται ως πρωταρχικές προτεραιότητες πολιτικής για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ώστε να αντιμετωπιστούν οι σημερινές προκλήσεις παραγωγικότητας και να ενισχυθεί η μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και των κρατών μελών της. Στις 14 Φεβρουαρίου 2024 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα 2024». Η εν λόγω ανακοίνωση αναλύει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και τις προκλήσεις της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς, παρακολουθώντας τις ετήσιες εξελίξεις βάσει των εννέα κινητήριων μοχλών ανταγωνιστικότητας που έχουν καθοριστεί.

(4) Στις 21 Νοεμβρίου 2023 η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024, σηματοδοτώντας την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2024 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στις 22 Μαρτίου 2024 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της ετήσιας έρευνας για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024, οι οποίες επικεντρώνονται στις τέσσερις παραμέτρους της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας. Στις 21 Νοεμβρίου 2023, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2024, στην οποία η Ρουμανία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που μπορεί να αντιμετωπίζουν, ή κινδυνεύουν να αντιμετωπίσουν, ανισορροπίες και για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ και πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2024, όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ([5]) («σύσταση του 2024 σχετικά με τη ζώνη του ευρώ») στις 12 Απριλίου 2024 και την Κοινή Έκθεση για την Απασχόληση στις 11 Μαρτίου 2024.

(5) Στις 30 Απριλίου 2024 τέθηκε σε ισχύ το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης. Το πλαίσιο περιλαμβάνει τον νέο κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία, τον τροποποιημένο κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου ([6]) για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, καθώς και την τροποποιημένη οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου ([7]) σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών. Οι στόχοι του νέου πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης είναι η προώθηση υγιών και βιώσιμων δημόσιων οικονομικών, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και ανθεκτικότητας μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων και η πρόληψη των υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης προωθεί επίσης την ανάληψη ιδίας ευθύνης σε εθνικό επίπεδο και επικεντρώνεται περισσότερο σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο, σε συνδυασμό με πιο αποτελεσματική και πιο συνεκτική επιβολή. Κάθε κράτος μέλος πρέπει να υποβάλει στο Συμβούλιο και την Επιτροπή εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Ένα εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο περιλαμβάνει τις δημοσιονομικές, μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές δεσμεύσεις ενός κράτους μέλους και καλύπτει χρονικό ορίζοντα προγραμματισμού τεσσάρων ή πέντε ετών, ανάλογα με την κανονική διάρκεια της εθνικής κοινοβουλευτικής περιόδου. Η πορεία των καθαρών δαπανών ([8]) στα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια οφείλει να πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων για θέση ή διατήρηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε αξιόπιστα καθοδική πορεία έως το πέρας της περιόδου προσαρμογής ή για διατήρησή του σε συνετά επίπεδα κάτω από το 60 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ), καθώς και για μείωση και/ή διατήρηση του γενικού δημοσιονομικού ελλείμματος κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη, σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Όταν κράτος μέλος δεσμεύεται να υλοποιήσει ένα κατάλληλο σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σύμφωνα με τα κριτήρια που περιγράφονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263, η περίοδος προσαρμογής μπορεί να παραταθεί έως και κατά τρία έτη. Προκειμένου να στηρίξει την κατάρτιση των εν λόγω εθνικών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών-διαρθρωτικών σχεδίων, η Επιτροπή δημοσίευσε στις 21 Ιουνίου 2024 καθοδήγηση σχετικά με τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχουν τα κράτη μέλη στα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδιά τους και στις ετήσιες εκθέσεις προόδου τους. Σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 36 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, η Επιτροπή διαβίβασε στα κράτη μέλη πορείες αναφοράς και τεχνικές πληροφορίες, ανάλογα με την περίπτωση. Τα κράτη μέλη οφείλουν να υποβάλουν τα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδιά τους έως τις 20 Σεπτεμβρίου 2024, εκτός εάν το κράτος μέλος και η Επιτροπή συμφωνήσουν να παρατείνουν την προθεσμία για εύλογο χρονικό διάστημα. Σύμφωνα με τα εθνικά νομικά τους πλαίσια, τα

([5]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Απριλίου 2024, σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ (ΕΕ C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Οι καθαρές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 2) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263: «Καθαρές δαπάνες»: οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση i) των δαπανών για τόκους, ii) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, iii) των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, iv) των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, v) των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και vi) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

κράτη μέλη μπορούν να συζητούν τα προσχέδια μεσοπρόθεσμων σχεδίων τους με τα εθνικά τους κοινοβούλια, να ζητούν από τα ανεξάρτητα δημοσιονομικά όργανα να εκδώσουν γνώμη και να διεξάγουν διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους εθνικούς συμφεροντούχους.

(6) Το 2024 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται σύμφωνα με την εφαρμογή του μηχανισμού. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια συμβάλλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις των ετών 2019, 2020, 2022 και 2023 διατηρούν εξίσου τη σημασία τους για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που έχουν αναθεωρηθεί, επικαιροποιηθεί ή τροποποιηθεί σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(7) Στις 31 Μαΐου 2021 η Ρουμανία υπέβαλε στην Επιτροπή το εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης που καθορίζονται στο παράρτημα V του εν λόγω κανονισμού. Στις 29 Οκτωβρίου 2021 το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ρουμανίας ([9]), η οποία τροποποιήθηκε στις 8 Δεκεμβρίου 2023 δυνάμει του άρθρου 18 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 προκειμένου να επικαιροποιηθεί η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά για μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη, και δυνάμει του άρθρου 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 προκειμένου να τροποποιηθεί το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας λόγω αντικειμενικών περιστάσεων, καθώς και να συμπεριληφθεί το κεφάλαιο REPowerEU. ([10]). Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από την έκδοση απόφασης της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, που δηλώνει ότι η Ρουμανία έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.

(8) Στις 13 Μαΐου 2024 η Ρουμανία υπέβαλε το οικείο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2024. Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2024 αποτυπώνει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση της Ρουμανίας σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την επίτευξη του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(9) Στις 19 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2024 για τη Ρουμανία. Αξιολόγησε την πρόοδο της Ρουμανίας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο μεταξύ 2019 και 2023 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ρουμανίας. Με βάση την εν λόγω ανάλυση, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά όσον αφορά τις προκλήσεις που δεν περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και νέες και αναδυόμενες προκλήσεις. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Ρουμανίας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

(10) Η Επιτροπή διενήργησε εμπεριστατωμένη επισκόπηση βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 για τη Ρουμανία. Τα κύρια πορίσματα της αξιολόγησης των μακροοικονομικών ευπαθειών της Ρουμανίας από το προσωπικό της Επιτροπής για τους σκοπούς του εν λόγω κανονισμού δημοσιεύτηκαν τον Μάρτιο του 2024. Στις 19 Ιουνίου 2024, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ρουμανία αντιμετωπίζει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, η Ρουμανία αντιμετωπίζει ευπάθειες σε σχέση με τους εξωτερικούς λογαριασμούς, οι οποίες συνδέονται κυρίως με τα μεγάλα και αυξανόμενα δημόσια ελλείμματα, τα οποία εξακολουθούν να αποτελούν πρόβλημα, ενώ έχουν αυξηθεί οι σημαντικές πιέσεις στις τιμές και το κόστος, η δε δράση πολιτικής υπήρξε υποτονική. Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών βελτιώθηκε κάπως το 2023, κυρίως λόγω της ασθενέστερης ιδιωτικής κατανάλωσης και των εμπορικών κερδών, αλλά παραμένει μεγάλο και προβλέπεται παραμείνει σταθερό φέτος και να βελτιωθεί το 2025. Ως εκ τούτου, η καθαρή διεθνής επενδυτική θέση δεν βελτιώνεται πλέον ως ποσοστό του ΑΕΠ παρά την υψηλή αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ, υπάρχει δε κίνδυνος η συνέχιση των μεγάλων ελλειμμάτων του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών να την οδηγήσει περαιτέρω σε αρνητικά επίπεδα. Ο ονομαστικός και ο δομικός πληθωρισμός έχουν μειωθεί, αλλά ο δομικός πληθωρισμός παραμένει πολύ υψηλός, συγκρατημένα κάτω από το ανώτατο επίπεδο του 2023 και υψηλότερος απ' ό,τι πριν από ένα έτος. Η δυναμική των μισθών και του κόστους εργασίας επιταχύνθηκε το 2023 και συνέχισε να είναι ισχυρή το 2024, αντανακλώντας εν μέρει τις μεγάλες αυξήσεις των κατώτατων μισθών και των μισθών του δημόσιου τομέα, στο πλαίσιο μιας αγοράς εργασίας που χαρακτηρίζεται από στενότητα. Αυτό προκάλεσε ανησυχίες όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα κόστους, ενώ η ανταγωνιστικότητα που δεν σχετίζεται με το κόστος εξακολουθεί να επηρεάζεται από διαρθρωτικά εμπόδια. Όλοι αυτοί οι παράγοντες δημιουργούν ανησυχίες σχετικά με την παγίωση των απωλειών ανταγωνιστικότητας και τις καθυστερήσεις στην αναγκαία βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου. Η δημοσιονομική κατάσταση, η οποία αποτελεί τον βασικό παράγοντα που προκαλεί το υψηλό έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, επιδεινώθηκε το προηγούμενο έτος. Το μεγάλο δημοσιονομικό έλλειμμα προβλέπεται να επιδεινωθεί κάπως περαιτέρω το 2024 και το 2025. Ο δείκτης του δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ κινήθηκε ανοδικά παρά την υψηλή αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ και παραμένει συγκρατημένος στο 50,9 %, αλλά με μεγάλο ποσοστό του να εκφράζεται σε ξένο νόμισμα. Η επιμονή των υψηλών

([9]) ST 12319/21 και ST 12319/21 ADD 1.

([10]) Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 2023, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης της 29ης Οκτωβρίου 2021 σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ρουμανίας (ST 15833/23 και ST 15833/23 ADD 1).

δημόσιων ελλειμμάτων μπορεί να αυξήσει το εξωτερικό χρέος και να καταστήσει τη Ρουμανία περισσότερο εξαρτημένη από εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης, αφήνοντας τη χώρα ευάλωτη σε αλλαγές του επενδυτικού κλίματος και σε εξωτερικούς κλυδωνισμούς. Η απόκριση σε επίπεδο πολιτικής για την αντιμετώπιση των ευπαθειών που εντοπίστηκαν υπήρξε ανεπαρκής. Μια αξιόπιστη πορεία δημοσιονομικής εξυγίανσης έχει μεγάλη σημασία προκειμένου να μειωθούν οι κίνδυνοι για τη σταθερότητα της οικονομίας. Αυτό απαιτεί συμμόρφωση με τις συστάσεις στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος και πλήρη υλοποίηση των δημοσιονομικών-διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, ιδίως εκείνων που αποσκοπούν στη διαρθρωτική αύξηση των κρατικών εσόδων, και πολύ αυστηρότερο έλεγχο των δαπανών σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη. Η υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας πέραν των δημοσιονομικών-διαρθρωτικών θα μπορούσε επίσης να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα.

(11) Σύμφωνα με στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Ρουμανίας αυξήθηκε από 6,3 % του ΑΕΠ το 2022 σε 6,6 % του ΑΕΠ το 2023, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης αυξήθηκε από 47,5 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2022 σε 48,8 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2023.

(12) Η Ρουμανία υπόκειται σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος από το 2020. Στις 3 Απριλίου 2020, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΕΕ) 2020/509 ([11]), δυνάμει του άρθρου 126 παράγραφος 6 της Συνθήκης, σχετικά με την ύπαρξη κατάστασης υπερβολικού ελλείμματος στη Ρουμανία λόγω προγραμματισμένης μη συμμόρφωσης, το 2019, με το κριτήριο του ελλείμματος που ορίζει η Συνθήκη, εξέδωσε δε σύσταση ([12]) δυνάμει του άρθρου 126 παράγραφος 7 της Συνθήκης προκειμένου να τερματιστεί η κατάσταση υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος το αργότερο έως το 2022. Υπό το πρίσμα της βαθιάς συρρίκνωσης της οικονομικής δραστηριότητας που συνδέεται με την πανδημία COVID-19, στις 18 Ιουνίου 2021 το Συμβούλιο εξέδωσε αναθεωρημένη σύσταση ([13]) προς τη Ρουμανία δυνάμει του άρθρου 126 παράγραφος 7 της Συνθήκης, προκειμένου να τερματιστεί η κατάσταση υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος το αργότερο έως το 2024 (στο εξής: σύσταση της 18ης Ιουνίου 2021).

(13) Στη σύσταση της 18ης Ιουνίου 2021, το Συμβούλιο συνέστησε στη Ρουμανία να μειώσει το ονομαστικό έλλειμμα στο 8,0 % του ΑΕΠ το 2021, στο 6,2 % του ΑΕΠ το 2022, στο 4,4 % του ΑΕΠ το 2023 και στο 2,9 % του ΑΕΠ το 2024. Η εν λόγω σύσταση ήταν σύμφωνη με ονομαστικούς ρυθμούς αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ύψους 3,4 % το 2021, 1,3 % το 2022, 0,9 % το 2023 και 0,0 % το 2024. Αντιστοιχούσε σε ετήσιες διαρθρωτικές προσαρμογές ύψους 0,7 % του ΑΕΠ το 2021, 1,8 % του ΑΕΠ το 2022, 1,7 % του ΑΕΠ το 2023 και 1,5 % του ΑΕΠ το 2024. Η σύσταση της 18ης Ιουνίου 2021 διευκρινίζει επίσης ότι τυχόν απροσδόκητα έσοδα θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για τη μείωση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης και ότι η Ρουμανία θα πρέπει να υποβάλλει έκθεση τουλάχιστον ανά εξάμηνο σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται στην εφαρμογή της σύστασης έως ότου διορθωθεί το υπερβολικό έλλειμμα.

(14) Το ονομαστικό έλλειμμα ανήλθε στο 6,6 % του ΑΕΠ το 2023 απέχοντας πολύ από τον στόχο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος για ονομαστικό έλλειμμα στο 4,4 % του ΑΕΠ. Ο κύριος λόγος αυτής της απόκλισης ήταν ότι οι δημόσιες δαπάνες συνέχισαν να αυξάνονται με υψηλό ρυθμό, κυρίως λόγω των κοινωνικών μεταβιβάσεων, των δαπανών για αγαθά και υπηρεσίες, και των κεφαλαιουχικών δαπανών. Το ονομαστικό έλλειμμα του 2023 επηρεάστηκε επίσης από την καταγραφή των πληρωμών μισθών του δημόσιου τομέα (ύψους 0,5 % του ΑΕΠ) κατόπιν δικαστικών αποφάσεων. Πρέπει να σημειωθεί ότι το μακροοικονομικό πλαίσιο ήταν ευνοϊκό για τη δημοσιονομική εξυγίανση. Οι οικονομικές επιδόσεις της Ρουμανίας μετά την έκδοση της σύστασης του Ιουνίου του 2021 ήταν σε γενικές γραμμές σύμφωνες με τις προσδοκίες, παρά τους οικονομικούς κλυδωνισμούς που σημειώθηκαν έκτοτε. Η αύξηση των κρατικών εσόδων ήταν πολύ ταχύτερη από την προβλεπόμενη, απηχώντας μια πλούσια σε φορολογία σύνθεση οικονομικής ανάπτυξης και υψηλού πληθωρισμού.

(15) Η δημοσιονομική προσπάθεια το 2023 ήταν χαμηλότερη από τη συνιστώμενη από το Συμβούλιο. Το διαρθρωτικό δημοσιονομικό ισοζύγιο της Ρουμανίας παρέμεινε σε γενικές γραμμές αμετάβλητο το 2023, έναντι βελτίωσης κατά 1,7 % του ΑΕΠ όπως συνέστησε το Συμβούλιο. Η αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών (προσαρμοσμένη για τα έκτακτα μέτρα και τα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής στο σκέλος των εσόδων) ήταν υψηλότερη από τη συσταθείσα το 2023, στο 11,8 % του ΑΕΠ έναντι του στόχου του 0,9 % που συνέστησε το Συμβούλιο. Όπως και κατά τα προηγούμενα έτη που καλύπτονται από τη σύσταση της 18ης Ιουνίου 2021, τα περισσότερα απροσδόκητα έσοδα στο σκέλος των εσόδων χρησιμοποιήθηκαν για τη χρηματοδότηση πρόσθετων δαπανών. Με βάση τα ανωτέρω, η Επιτροπή είναι της άποψης ότι η Ρουμανία δεν έλαβε αποτελεσματικά μέτρα ανταποκρινόμενη στη σύσταση της 18ης Ιουνίου 2021.

(16) Στις 10 Μαΐου 2024 οι ρουμανικές αρχές υπέβαλαν έκθεση σχετικά με τα «μέτρα που ελήφθησαν για τη διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος». Η έκθεση αυτή επιβεβαίωσε τον στόχο του 2024 για δημόσιο έλλειμμα ύψους 4,9 % του ΑΕΠ που περιλαμβάνεται στον προϋπολογισμό, αλλά τόνισε επίσης ότι η εκτέλεση του προϋπολογισμού κατά το πρώτο τρίμηνο του έτους είχε ως αποτέλεσμα δημοσιονομικό έλλειμμα 2,06 % του ΑΕΠ, δηλαδή 0,6 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ πάνω από το έλλειμμα που καταγράφηκε την ίδια περίοδο του 2023, όταν το έλλειμμα για όλο το έτος ήταν 6,6 % του ΑΕΠ. Το

([11]) Απόφαση (ΕΕ) 2020/509 του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2020, σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος στη Ρουμανία (ΕΕ L 110 της 8.4.2020, σ. 58, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2020/509/oj).

([12]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2020, προκειμένου να τερματιστεί η κατάσταση του υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος στη Ρουμανία (ΕΕ C 116 της 8.4.2020, σ. 1).

([13]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2021, προκειμένου να τερματιστεί η κατάσταση υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος στη Ρουμανία (ΕΕ C 304 της 29.7.2021, σ. 111).

υψηλότερο έλλειμμα κατά το πρώτο τρίμηνο του 2024 σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2023 εξηγείται κυρίως από την ταχεία αύξηση των δημόσιων δαπανών, βασικά λόγω των υψηλότερων επενδυτικών δαπανών.

(17) Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το πραγματικό ΑΕΠ προβλέπεται να αυξηθεί κατά 3,3 % το 2024 και 3,1 % το 2025, και ο μετρούμενος με τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) πληθωρισμός να διαμορφωθεί σε 5,9 % το 2024 και 4,0 % το 2025.

(18) Στις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπεται δημόσιο έλλειμμα ύψους 6,9 % του ΑΕΠ το 2024, ενώ ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί σε 50,9 % έως τα τέλη του 2024. Η προβλεπόμενη αύξηση του ελλείμματος το 2024 αντανακλά κυρίως την ταχεία αύξηση των τρεχουσών δημόσιων δαπανών. Οι μισθοί του δημόσιου τομέα προβλέπεται να επιταχυνθούν σημαντικά, αντανακλώντας τις πρόσφατες μισθολογικές αυξήσεις διακριτικής ευχέρειας στους τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας και της άμυνας. Ο επανυπολογισμός των συντάξεων στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος θα έχει βραχυπρόθεσμο κόστος το 2024 και το 2025, αλλά θα αποφέρει στη συνέχεια μεγάλες εξοικονομήσεις μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Το 2024, οι δημόσιες επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται να παραμείνουν σε γενικές γραμμές σταθερές στο υψηλό επίπεδο που επιτεύχθηκε το 2023, λόγω των ταχέως αυξανόμενων κεφαλαιουχικών δαπανών από τις τοπικές αρχές και της χρήσης κονδυλίων από τον μηχανισμό.

(19) Το 2024, η αύξηση των δημόσιων εσόδων αναμένεται να υπερβεί την αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ, χάρη σε μια πλούσια σε φορολογία σύνθεση της οικονομικής ανάπτυξης, στις προσπάθειες για τη βελτίωση της είσπραξης φόρων μέσω της ψηφιοποίησης του φορολογικού συστήματος και χάρη στον αντίκτυπο μιας δέσμης μέτρων για την αύξηση των εσόδων που εγκρίθηκε το φθινόπωρο του 2023, στοιχεία που αναμένεται να τονώσουν τα δημόσια έσοδα κατά περίπου 1 % του ΑΕΠ. Η δέσμη μέτρων συνίσταται κυρίως στην αύξηση της φορολόγησης των εταιρειών, ιδίως για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, στην αύξηση της φορολόγησης των φυσικών προσώπων διά της μερικής κατάργησης των προτιμησιακών φορολογικών διευκολύνσεων στους τομείς των κατασκευών και της γεωργίας, στην κατάργηση των μειωμένων συντελεστών φόρου προστιθέμενης αξίας για επιλεγμένα αγαθά και υπηρεσίες, στην αύξηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης, και σε έναν ειδικό φόρο επί του κύκλου εργασιών των τραπεζών και των πολυεθνικών εταιρειών. Η δέσμη περιλαμβάνει επίσης μέτρα στο σκέλος των δαπανών, όπως, μεταξύ άλλων, τον εξορθολογισμό της δημόσιας διοίκησης και αυστηρότερους όρους επιλεξιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων για τη λήψη επιταγών κοινωνικού τουρισμού και επιδομάτων σίτισης. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός προβλέπεται να είναι γενικά ουδέτερος το 2024, στο 0,1 % του ΑΕΠ.

(20) Δαπάνες ύψους 1,0 % του ΑΕΠ θα χρηματοδοτηθούν με μη επιστρεπτέα στήριξη («επιχορηγήσεις») βάσει του μηχανισμού το 2024, έναντι 0,1 % του ΑΕΠ το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις στο πλαίσιο του μηχανισμού θα καταστήσουν δυνατή την πραγματοποίηση επενδύσεων υψηλής ποιότητας και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την παραγωγικότητα χωρίς άμεσο αντίκτυπο στο ισοζύγιο ή το χρέος της γενικής κυβέρνησης της Ρουμανίας. Η Ρουμανία υποθέτει ότι οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται με δάνεια από τον μηχανισμό θα ανέλθουν σε 0,2 % του ΑΕΠ το 2024 και 1,2 % του ΑΕΠ το 2025, σε σύγκριση με 0,3 % του ΑΕΠ το 2023.

(21) Στις 14 Ιουλίου 2023 το Συμβούλιο συνέστησε ([14]) στη Ρουμανία να λάβει μέτρα για τη σταδιακή κατάργηση των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας τα οποία είναι σε ισχύ και να χρησιμοποιήσει τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος, το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Το Συμβούλιο συνέστησε περαιτέρω ότι, εάν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας καταστήσουν αναγκαία τη θέσπιση νέων μέτρων στήριξης ή τη συνέχισή τους, η Ρουμανία πρέπει να διασφαλίσει ότι τα εν λόγω μέτρα στήριξης στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, είναι δημοσιονομικώς ανεκτά και διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής ([15]), το καθαρό δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας εκτιμάται σε 0,3 % του ΑΕΠ το 2023 και προβλέπεται να είναι - 0,1 % το 2024 και το 2025. Τα καθεστώτα στήριξης με συνολικό αντίκτυπο 0,5 % του ΑΕΠ το 2024 και 0,4 % του ΑΕΠ το 2025 πρόκειται να παραμείνουν σε ισχύ, αλλά ο αντίκτυπός τους προβλέπεται να αντισταθμιστεί από τη φορολόγηση των απροσδόκητων κερδών των εταιρειών παραγωγής και διανομής ενέργειας. Το δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στήριξης που στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων εκτιμάται σε 0,2 % του ΑΕΠ το 2024, εκ των οποίων λιγότερο από το 0,1 % του ΑΕΠ διατηρεί το μήνυμα των τιμών για μείωση της ζήτησης ενέργειας και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης. Εάν τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν από τη μείωση του καθαρού δημοσιονομικού κόστους των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας χρησιμοποιηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος, όπως συνέστησε το Συμβούλιο, οι προβολές αυτές θα συνεπάγονται δημοσιονομική προσαρμογή ύψους 0,4 % του ΑΕΠ το 2024, έναντι προβλεπόμενης επεκτατικής συμβολής των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών στον δημοσιονομικό προσανατολισμό ύψους 1,2 % του ΑΕΠ κατά το εν λόγω έτος. Τα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας δεν προβλέπεται να καταργηθούν σταδιακά το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Υπάρχει το ενδεχόμενο αυτό να μη συνάδει με ό,τι συνέστησε το Συμβούλιο. Επιπλέον, τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν δεν προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν πλήρως για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος. Οι κίνδυνοι αυτοί δεν συνάδουν με τη σύσταση του Συμβουλίου.

([14]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 2023, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Ρουμανίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης 2023 της Ρουμανίας (ΕΕ C 312 της 1.9.2023, σ. 216).

([15]) Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων και των δαπανών και, κατά περίπτωση, χωρίς τα έσοδα από φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των προμηθευτών ενέργειας.

(22) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στη Ρουμανία να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις και να διασφαλίσει την αποτελεσματική απορρόφηση των επιχορηγήσεων βάσει του μηχανισμού και άλλων κονδυλίων της Ένωσης, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις προβλέπεται να αυξηθούν από 2,3 % του ΑΕΠ το 2023 στο 3,3 % του ΑΕΠ το 2024. Αυτό συνάδει με ό,τι συνέστησε το Συμβούλιο. Αντίστοιχα, οι δημόσιες δαπάνες που χρηματοδοτούνται με έσοδα από ταμεία της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των επιχορηγήσεων βάσει του μηχανισμού, αναμένεται να μειωθούν από 3,3 % του ΑΕΠ το 2023 στο 2,3 % του ΑΕΠ το 2024. Η μείωση αυτή οφείλεται στη λήξη της περιόδου προγραμματισμού 2014-2020 των διαρθρωτικών ταμείων της Ένωσης, για την οποία τα κονδύλια ήταν διαθέσιμα έως το 2023.

(23) Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων και με την παραδοχή ότι η πολιτική θα παραμείνει αμετάβλητη, οι εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπουν δημόσιο έλλειμμα ίσο με 7,0 % του ΑΕΠ το 2025. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί στο 53,9 % έως τα τέλη του 2025. Η αύξηση του ελλείμματος το 2025 απηχεί κυρίως το βραχυπρόθεσμο κόστος της μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος, που αναμένεται να προσθέσει στο έλλειμμα επιπλέον 0,5 % του ΑΕΠ το 2025 έναντι ενός βασικού σεναρίου χωρίς μεταρρύθμιση. Ωστόσο, κάποια συγκράτηση των κεφαλαιουχικών δαπανών είναι πιθανή μετά τις τοπικές εκλογές, ενώ η αύξηση των τρεχουσών δαπανών, εκτός των συντάξεων, αναμένεται να επιβραδυνθεί κάπως. Η πρόβλεψη για το έλλειμμα του 2025 δεν περιλαμβάνει τα δυνητικά πρόσθετα έσοδα από τη μεταρρύθμιση του φορολογικού καθεστώτος των πολύ μικρών επιχειρήσεων και την ευρεία φορολογική μεταρρύθμιση, οι οποίες αποτελούν μέρος του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και βρίσκονται επί του παρόντος στο στάδιο του σχεδιασμού. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν σημαντικά έσοδα για την κυβέρνηση και, εάν σχεδιαστούν και εφαρμοστούν σωστά, να μειώσουν σημαντικά το έλλειμμα του 2025 σε σχέση με τις προβλέψεις. Η συνετή δημοσιονομική πολιτική θα πρέπει να συμβάλει, αφενός, στη μείωση του δομικού πληθωρισμού, ο οποίος είναι πολύ υψηλότερος από τον μέσο όρο της Ένωσης και θα μπορούσε να οδηγήσει σε απώλειες ανταγωνιστικότητας, εάν συνεχιστεί, και, αφετέρου, επίσης στην ενίσχυση της εξωτερικής θέσης.

(24) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 και το παράρτημα V κριτήριο 2.2 του εν λόγω κανονισμού, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις αναμένεται να συμβάλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Εντός αυτού του αυστηρού χρονικού πλαισίου, είναι αναγκαίο να προχωρήσει ταχέως η αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, για την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας της Ρουμανίας μέσω της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, με παράλληλη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας έως τον Αύγουστο του 2026 είναι αναγκαίο η Ρουμανία να επιταχύνει σημαντικά την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων, διασφαλίζοντας την αποτελεσματική διακυβέρνηση και ενισχύοντας τη διοικητική ικανότητα. Η συστηματική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση της επιτυχούς υλοποίησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(25) Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([16]), η Ρουμανία οφείλει να επανεξετάσει κάθε πρόγραμμα που υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+), το Ταμείο Συνοχής και το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ) έως τον Μάρτιο του 2025, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τις προκλήσεις που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2024, καθώς και το οικείο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα. Η εν λόγω επανεξέταση αποτελεί τη βάση για την οριστική κατανομή της ενωσιακής χρηματοδότησης που περιλαμβάνει κάθε πρόγραμμα. Η Ρουμανία έχει σημειώσει πρόοδο στην εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις και σημαντικές εδαφικές ανισότητες όσον αφορά τις επενδύσεις και την απασχόληση μεταξύ της περιφέρειας της πρωτεύουσας και των άλλων περιφερειών, καθώς και μεταξύ αστικών και μη αστικών περιοχών. Είναι καθοριστικής σημασίας να επιταχυνθεί η εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής και να ενισχυθεί η διοικητική ικανότητα σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Οι προτεραιότητες που συμφωνήθηκαν στα προγράμματα εξακολουθούν να είναι συναφείς. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στη βελτίωση της διαχείρισης και της βιωσιμότητας στους τομείς των υδάτων, των λυμάτων και των αποβλήτων. Εξίσου σημαντικό είναι να βελτιωθεί η παραγωγικότητα της εργασίας και η ικανότητα των επιχειρήσεων να καινοτομούν, εστιάζοντας στη στοχευμένη στήριξη των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και της συμμετοχής σε ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες έρευνας και καινοτομίας. Οι επενδύσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο και στις βιώσιμες αστικές μεταφορές θα πρέπει να συνεχίσουν να αποτελούν προτεραιότητα, παράλληλα με την προστασία της βιοποικιλότητας.

([16]) Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

(26) Επιπλέον, η ανάπτυξη διοικητικής ικανότητας σε εθνικό και υποεθνικό επίπεδο έχει καίρια σημασία, με έμφαση στην ενίσχυση των περιφερειακών και τοπικών αρχών. Θα πρέπει να διασφαλιστεί η εφαρμογή των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης, συμπεριλαμβανομένης της σταδιακής κατάργησης του άνθρακα έως το 2032. Η βελτίωση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης θα πρέπει να συνεχιστεί. Στο πλαίσιο αυτό, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των μέτρων ενεργοποίησης της αγοράς εργασίας για τις γυναίκες, τους νέους και τις νέες που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, τα άτομα με αναπηρία, και τις περιθωριοποιημένες κοινότητες, όπως οι Ρομά. Απαιτούνται επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, καθώς και στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση του πληθυσμού. Η προσβασιμότητα και η ποιότητα της κοινωνικής και μακροχρόνιας περίθαλψης, καθώς και των υπηρεσιών υγείας σε ολόκληρη τη χώρα για τις ευάλωτες ομάδες πρέπει να βελτιωθούν, ενώ τα μέτρα αποϊδρυματοποίησης πρέπει να επιταχυνθούν. Επίσης, η ενεργειακή φτώχεια εξακολουθεί να συνιστά σημαντική πρόκληση. Κατά την ενδιάμεση επανεξέταση, αξίζει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην παροχή κοινωνικής στέγασης και συναφών κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και στη βιώσιμη ανάπτυξη μικρότερων αστικών περιοχών, οι οποίες αντιμετωπίζουν επίμονα ελλείμματα διοικητικών ικανοτήτων. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων θα συμβάλει επίσης στη στήριξη της ανοδικής κοινωνικής σύγκλισης, σύμφωνα με την ανάλυση ανά χώρα δεύτερου σταδίου που πραγματοποίησαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής με βάση τα χαρακτηριστικά του πλαισίου κοινωνικής σύγκλισης, το οποίο εφαρμόστηκε πιλοτικά το 2024. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο περιλαμβάνει την εποπτεία της εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών της Επιτροπής για την απασχόληση, μεταξύ άλλων μέσω ενός πλαισίου για τον εντοπισμό των κινδύνων για την κοινωνική σύγκλιση. Η Ρουμανία θα μπορούσε επίσης να αξιοποιήσει την πλατφόρμας στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη, που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/795 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([17]), προκειμένου να στηρίξει επενδύσεις στη βιοτεχνολογία (όπως επενδύσεις στη χρήση τεχνητής νοημοσύνης στον ιατρικό τομέα και στην έρευνα και παραγωγικές επενδύσεις σε φάρμακα κρίσιμης σημασίας), στις ψηφιακές τεχνολογίες, και στην καινοτομία υπερπροηγμένης τεχνολογίας και σε καθαρές τεχνολογίες· καθώς και για να επενδύσει σε ικανότητες για την αντιμετώπιση των ελλείψεων δεξιοτήτων, όπως οι δεξιότητες που απαιτούνται για την ανάπτυξη αυτών των κρίσιμων τεχνολογιών.

(27) Παρά τις πρόσφατες βελτιώσεις, ο κίνδυνος φτώχειας και η ανισότητα παραμένουν σε υψηλά επίπεδα, με σημαντικές διαφορές μεταξύ πληθυσμιακών ομάδων και περιφερειών, ενώ η πρόσβαση στην απασχόληση και την εκπαίδευση εξακολουθεί να μην είναι ισότιμη στη Ρουμανία. Το σύστημα κοινωνικής προστασίας εξακολουθεί να εμφανίζει περιορισμένη αποτελεσματικότητα όσον αφορά την άμβλυνση των κινδύνων φτώχειας και των ανισοτήτων, λόγω ανεπαρκούς πρόσβασης και χαμηλής επάρκειας. Επιπλέον, το ποσοστό απασχόλησης παραμένει ένα από τα χαμηλότερα στην Ένωση, ιδίως για τις υποεκπροσωπούμενες ομάδες. Τέλος, οι δυσκολίες στην εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε υψηλής ποιότητας εκπαίδευση και κατάρτιση έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς.

(28) Το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει μέτρα σχετικά με τις προκλήσεις που αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 27. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν μεταρρύθμιση του συστήματος προστασίας των ενηλίκων με αναπηρία, μεταρρύθμιση για τη θέσπιση καρτών εργασίας και την επισημοποίηση της εργασίας των οικιακών βοηθών, επένδυση για προγράμματα αναβάθμισης των δεξιοτήτων ή επανειδίκευσης των εργαζομένων σε επιχειρήσεις, μεταρρύθμιση του συστήματος υποχρεωτικής εκπαίδευσης για την πρόληψη και τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, και επένδυση για την ανάπτυξη προγράμματος πλαισίου για τη διαρκή κατάρτιση των επαγγελματιών στις υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης. Τα προγράμματα συνοχής περιλαμβάνουν επίσης συναφή μέτρα, όπως ειδικές παρεμβάσεις που στοχεύουν στην απασχόληση των νέων, στην ενεργοποίηση και την απασχόληση μειονεκτουσών ομάδων στην αγορά εργασίας, καθώς και στην κοινωνική ένταξη ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες. Η ταχεία εφαρμογή τους θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 27 και θα στηρίξει την ανοδική κοινωνική σύγκλιση.

(29) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και των συμπερασμάτων της σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικών ανισορροπιών, οι συστάσεις βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 και 2. Οι πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 1 συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των ευπαθειών που συνδέονται με τα μεγάλα ελλείμματα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και τα δημόσια ελλείμματα, τα οποία καθιστούν την οικονομία δυνητικά ευάλωτη σε κλυδωνισμούς και συμβάλλουν στον υψηλό πληθωρισμό. Οι πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 2 συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των ευπαθειών που συνδέονται με την ανταγωνιστικότητα κόστους, λόγω μισθολογικών αυξήσεων που υπερβαίνουν την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, και με την ανταγωνιστικότητα που δεν σχετίζεται με το κόστος, λόγω διαρθρωτικών εμποδίων,

([17]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/795 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Φεβρουαρίου 2024, για τη θέσπιση της πλατφόρμας στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP) και την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ και των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1058, (ΕΕ) 2021/1056, (ΕΕ) 2021/1057, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) 2021/1060, (ΕΕ) 2021/523, (ΕΕ) 2021/695, (ΕΕ) 2021/697 και (ΕΕ) 2021/241 (ΕΕ L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Ρουμανία να λάβει μέτρα το 2024 και το 2025 προκειμένου:

1. Να υποβάλει εγκαίρως το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Να εφαρμόσει αυστηρότερη δημοσιονομική πολιτική προκειμένου να επιτευχθεί δημοσιονομική προσαρμογή για το 2024 συνολικά. Το 2025, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του μεταρρυθμισμένου Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, να περιορίσει την αύξηση των καθαρών δαπανών ([18]) σε ρυθμό που να συνάδει, μεταξύ άλλων, με τη μείωση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης προς την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη και με τη διατήρηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε συνετό επίπεδο σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα.

2. Να επιταχύνει σημαντικά την υλοποίηση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής και του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, μεριμνώντας για την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων έως τον Αύγουστο του 2026, μέσω της διασφάλισης αποτελεσματικής διακυβέρνησης και της ενίσχυσης της διοικητικής ικανότητας. Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, να εξακολουθήσει να επικεντρώνεται στις συμφωνηθείσες προτεραιότητες, λαμβάνοντας μέτρα για την καλύτερη αντιμετώπιση των αναγκών που σχετίζονται με την κοινωνική στέγαση, τις συναφείς κοινωνικές υπηρεσίες και την ανάπτυξη των μικρότερων αστικών περιοχών, εξετάζοντας παράλληλα τις δυνατότητες που παρέχει η πρωτοβουλία για την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

Λουξεμβούργο, 21 Οκτωβρίου 2024.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

NAGY I.

([18]) Σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 2) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, ως «καθαρές δαπάνες» νοούνται οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση των δαπανών για τόκους, των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.